

О.М.ДРОЖАНОВА,

кандидат соціологічних наук, доцент
кафедри філософії та культурології
Національного університету
кораблебудування ім. адмірала Макарова,
м. Миколаїв

КУЛЬТУРНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Культурна специфіка господарського буття формується за умов вкорінення певного способу життя і характеру життєдіяльності, притаманних тому чи іншому народу, у свідомості людей. Вихід за рамки суто економічного розуміння людини як індивідуального споживача дозволяє звернутись до природи людини, що живе у нерозривній єдності з сім'єю, народом, предками, дітьми. На противагу питанням зовнішніх потреб, матеріального багатства, людського капіталу культурологічний підхід підкреслює історичну своєрідність господарського життя, завжди спрямованого на підтримання цілісності життя і в природному середовищі, і в домі, і в сім'ї, і в суспільних відносинах.

Господарське життя людини характеризується особливою доцільністю, яка враховує її природне сімейно-родове призначення. Це виявляється і в створенні сім'ї, і в особливостях виховання дітей, і у взаємодії з оточуючим світом. В економіці, за умов розведення виробництва і споживання в окремі сфери, подібна доцільність зникає. Людина як цілісна істота, що створює продукт праці і потім її споживає, відсутня; є лише абстрактний працівник і абстрактний споживач. Таким чином, в економіці діяльність перестає бути потребою і стає засобом отримання доходів для задоволення різноманітних потреб, які жодною мірою не узгоджуються з істинною природою людини. Коли характер діяльності людини трансформується під впливом розвитку економіки, відбувається витіснення інноваціями і технологіями разом з відповідними до них цінностями і потребами тих традиційних систем культурних цінностей, які були притаманні життю раніше, змінюється спосіб мислення людини, її вчинки, спрямованість розвитку ідей.

Проникання нових цінностей і потреб в життя людини і подальше витіснення традиційних потреб означають зникнення самого господарства – і того в якому жила людина, і того, що жило в людині. Втрачаючи свій духовний стрижень, сформований у господарстві, людина трансформується, змінює характер своєї життєдіяльності, вже не розглядаючи доцільну господарську чуттєво-практичну діяльність як потребу. Її замінюють фізіологічні потреби, які в господарстві були лише засобом життя.

Примітно, що розвиток інноваційної економіки нечасто пов'язується з традиціями та культурними особливостями господарського укладу. Звичайно,

це не є інновації в дії, але це те, що до цих інновацій призводить. Людина виривається з контексту цілісного життя на етапі економічно активного віку, їй видається, що вона все може, вміє, готова працювати. А навіщо було дитинство, юність, як вона формувалась на цих стадіях життя, економічна логіка не розглядає. Ця розрізненість призводить до втрати розуміння господарства як цілісного світу, що духовно пов'язує числення покоління людей. Де людина здобуває ту енергію, яка потім спрямовується на великі звершення, наукові революції? Звісно, там, де вона зростає і розвивається як цілісна істота, де вона розкриває свою природу у всій повноті, де формується духовна єдність з дітьми, предками, рідними і взагалі оточуючим світом, природою. В господарстві сам спосіб життя і характер діяльності людини наділені любов'ю до природи, сім'ї, народу, і все це є єдиним і живе всередині самої людини. Тут відбувається дійсне накопичення тієї специфічної духовності – пасіонарності, на основі якої тільки і можливий розвиток інноваційної економіки. Як зазначають автори монографії «Інноваційні перспективи України» українські науковці В. М. Геєц і В. П. Семиноженко, в рамках модернізаційного проекту українського суспільства «науково-технічні надбання та суспільно-ідеологічні інновації спиратимуться на іманентно притаманні народу культурні надбання історичного минулого» [1, С. 11].

Отже, завдяки культурній вкоріненості в універсальній чуттєво-практичній господарській діяльності людина розкриває свою природу і накопичує духовну, інтелектуальну, фізичну енергію, пасіонарність, про яку згадують в контексті інноваційних проривів сучасності.

Література:

1. Геєц В. М. Інноваційні перспективи України [Текст] / В. М. Геєц, В. П. Семиноженко. – Харків: Константа, 2006. – 272 с.